

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
І. І. МЕЧНИКОВА

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Електронні методичні рекомендації
до практичних занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

ОДЕСА
2023

УДК 347.77/.78(072)
І-73

Укладачі:

С. М. Клейменова, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін;

Н. М. Булат, доктор філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Рецензенти:

Стрельцова Євдокія Джонівна, д.ю.н., професор, завідувач кафедри загальноправових дисциплін Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

Барський Вадим Рудольфович, к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського національного університету імені І.І. Мечникова

*Рекомендовано Вченою радою економіко-правового факультету
ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 10 від «26» червня 2023 р.*

І-73 **Інтелектуальна** власність [Електронний ресурс] : електронні методичні рекомендації до практичних занять з курсу для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 081 «Право» / уклад. С. М. Клейменова, Н. М. Булат. – Одеса, 2023. – 66 с. – 1,0 МБ.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Право» спеціальності 081 «Право». Методичні рекомендації містять опис змісту навчальної дисципліни, перелік питань та методичні рекомендації для підготовки до практичних занять, пояснення до виконання самостійних завдань та рекомендовану літературу до них.

Основна мета методичних рекомендацій – надати методичну допомогу здобувачам вищої освіти у підготовці та вивченні дисципліни на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи. Матеріал представлено в розрізі змістових модулів і тем.

УДК 347.77/.78(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Зміст навчальної дисциплін.....	5
Плани практичних завдань, завдання для самостійної роботи та методичні рекомендації до вивчення окремих тем.....	9
Методи навчання, форми контролю та критерії оцінювання знань здобувачів.....	53
Розподіл балів, які отримують здобувачі.....	55
Питання до підсумкового контролю.....	57
Список рекомендованих джерел	59

ВСТУП

Мета дисципліни – формування теоретичних знань про загальні положення права інтелектуальної власності, засади охорони об'єктів права інтелектуальної власності, інтелектуальну власність у цифрову епоху, а також практичних умінь і навичок реалізації прав інтелектуальної власності.

Міждисциплінарні зв'язки навчальної дисципліни: конституційне право, цивільне право, ІТ-право.

Предметом навчальної дисципліни є норми права, що регулюють суспільні відносини, які виникають щодо об'єктів права інтелектуальної власності, а також правові категорії, наукові погляди та концепції у сфері інтелектуальної власності.

Завдання дисципліни:

- вивчення загальних положень права інтелектуальної власності, питань охорони об'єктів права інтелектуальної власності;
- засвоєння теоретичних основ щодо інтелектуальної власності в цифрову епоху;
- набуття практичних умінь і навичок реалізації прав інтелектуальної власності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має:

знати: загальні положення права інтелектуальної власності, засади охорони об'єктів права інтелектуальної власності, вплив цифровізації суспільства на інтелектуальну власність.

вміти: аналізувати основні проблеми щодо інтелектуальної власності, визначати шляхи їх подолання, працювати зі спеціальною інформаційною системою УКРНОІВІ, базами даних та інструментами Всесвітньої організації інтелектуальної власності, реалізовувати права інтелектуальної власності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС)

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Загальні положення про інтелектуальну власність. Авторське право та суміжні права

Тема 1. Загальні положення про інтелектуальну власність

Поняття права інтелектуальної власності. Інститути права інтелектуальної власності. Джерела права інтелектуальної власності. Суб'єкти права інтелектуальної власності. Об'єкти права інтелектуальної власності. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Тема 2. Авторське право та суміжні права

Суб'єкти авторського права. Співавторство. Об'єкти авторського права. Виникнення і здійснення авторського права. Презумпція авторства. Авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора. Авторське право на службові твори. Авторське право на збірники та інші складені твори. Авторське право на похідні твори. Вільне використання твору із зазначенням імені автора. Строк дії авторського права. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення і здійснення суміжних прав. Права інтелектуальної власності суб'єктів суміжних прав. Строк дії суміжних прав. Захист авторського права і суміжних прав.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Право промислової власності

Тема 3. Право інтелектуальної власності на винаходи та корисні моделі.

Умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі. Умови патентоздатності. Право винахідника. Право роботодавця. Заявка на реєстрацію. Дата подання заявки. Міжнародна заявка. Пріоритет. Експертиза заявки. Поділ заявки. Перетворення заявки. Тимчасова правова охорона.

Реєстрація. Публікація. Оскарження рішення за заявкою. Видача патенту. Секретний винахід, корисна модель. Додаткова охорона прав на винаходи. Права та обов'язки суб'єктів прав на винаходи та корисні моделі. Припинення державної реєстрації. Визнання прав недійсними. Захист прав.

Тема 4. Право інтелектуальної власності на промислові зразки

Умови надання правової охорони промисловим зразкам. Критерії охороноздатності промислового зразка. Право автора. Право роботодавця. Заявка на реєстрацію промислового зразка. Дата подання заявки. Пріоритет. Експертиза заявки. Поділ заявки. Реєстрація. Публікація. Видача свідоцтва. Оскарження рішення за заявкою. Права та обов'язки суб'єктів прав на промислові зразки. Припинення державної реєстрації. Визнання прав недійсними. Захист прав.

Тема 5. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації

Правова охорона комерційного найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Поняття торговельної марки. Умови надання правової охорони торговельним маркам. Підстави для відмови в наданні правової охорони торговельним маркам. Заявка на одержання свідоцтва. Дата подання заявки. Пріоритет. Експертиза заявки. Публікація про видачу свідоцтва. Реєстрація торговельної марки. Видача свідоцтва. Оскарження рішення. Права та обов'язки, що впливають із свідоцтва. Припинення дії свідоцтва. Визнання свідоцтва недійсним. Захист прав на торговельні марки.

Поняття географічного зазначення. Надання правової охорони географічним зазначенням. Підстави для відмови в наданні правової охорони географічному зазначенню. Право на реєстрацію географічного зазначення. Специфікація товару. Заявка на реєстрацію географічного зазначення. Експертиза заявки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація географічного зазначення. Права та обов'язки, що впливають із реєстрації географічного зазначення. Захист прав, що впливають із реєстрації географічного зазначення.

Тема 6. Право інтелектуальної власності на інші об'єкти.

Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

Поняття комерційної таємниці. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Охорона комерційної таємниці органами державної влади. Строк чинності права інтелектуальної власності на комерційну таємницю. Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції. Суб'єкти права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію. Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.

Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу. Суб'єкти права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу, строк їх чинності. Дostroкове припинення чинності майнових прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу недійсними. Право попереднього користувача на компонування напівпровідникового виробу.

Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

Інтелектуальна власність у цифрову епоху

Тема 7. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ

Варіанти пошуку у спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ. Простий пошук. Розширений пошук. Пошук за сповіщеннями. Реєстрація винаходів, секретних винаходів. Реєстрація корисних моделей, секретних корисних моделей. Реєстрація промислових зразків. Реєстрація торговельних марок. Патентні повірені. Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності.

Тема 8. Доменні імена в системі об'єктів права інтелектуальної власності

Поняття та правова природа доменного імені. Кіберсквотинг і його види. Доменні імена і торговельні марки. UDRP і практика її застосування. Обставини, що свідчать про наявність прав і законних інтересів щодо доменного імені. Обставини, що свідчать про недобросовісну реєстрацію та використання доменного імені. Особливості реєстрації доменних імен другого рівня в домені .UA.

Тема 9. Штучний інтелект та інтелектуальна власність

Четверта промислова революція. Економічний вплив. Поняття штучного інтелекту. Дані та інтелектуальна власність. Правова охорона алгоритмів штучного інтелекту. Штучний інтелект і винахідник.

Тема 10. Менеджмент інтелектуальної власності

Стратегії у сфері інтелектуальної власності. Стратегії набуття прав інтелектуальної власності. Стратегії використання об'єктів права інтелектуальної власності. Стратегії моніторингу. Інструмент діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Бази даних Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ОКРЕМИХ ТЕМ

Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність.

Авторське право та суміжні права

Практичне заняття 1

Тема 1. Поняття та система права інтелектуальної власності

Питання для обговорення

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Інститути права інтелектуальної власності.
3. Джерела права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Об'єкти права інтелектуальної власності.
6. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності.
7. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Практичне завдання

1. Заповнити таблицю “Ліцензії Creative Commons”

	Можливість розповсюдження	Необхідність зазначення авторства	Можливість комерційного використання	Можливість змінювати	Можливість змінювати тип ліцензії для похідних творів
CC BY					
CC BY SA					
CC BY ND					
CC					

BY NC					
CC BY NC SA					
CC BY NC ND					

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Починати розгляд теми доцільно з вивчення значення термінів «інтелектуальна власність» і «право інтелектуальної власності». Для цього здобувачу необхідно проаналізувати відповідні доктринальні положення та законодавчі норми.

Варто звернути увагу на те, що питання співвідношення права інтелектуальної власності та права власності належить до дискусійних питань національної правової доктрини права власності та інтелектуальної власності. Під час вивчення цього питання здобувачу необхідно враховувати те, що це різні правові інститути, хоча вони й мають багато спільних рис. Особливої уваги слід надати змісту правомочностей володіння, користування, розпорядження суб'єкта права власності в порівнянні з правами суб'єкта права інтелектуальної власності.

Розкриваючи поняття «право інтелектуальної власності», здобувачу необхідно враховувати положення ст. 418 Цивільного кодексу України про те, що «право інтелектуальної власності – це право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений цим Кодексом та іншим законом». Однак об'єктом права інтелектуальної власності визнається не будь-який результат творчої, інтелектуальної діяльності, а лише той, який відповідає вимогам закону (охороноздатності). При цьому необхідно підкреслити те, що інтелектуальною

власністю може визнаватися будь-який результат інтелектуальної творчості, навіть якщо він не має спеціальної правової охорони та держава не може забезпечити його захист.

Стаття 419 Цивільного Кодексу України визначає співвідношення права інтелектуальної власності та права власності, а саме: право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного. Перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ. Перехід права власності на річ не означає переходу права на об'єкт права інтелектуальної власності.

Розкриваючи поняття «інтелектуальна власність», варто виходити з того, що це результати досягнень людини у галузі духовної та науково-технічної творчості. Тобто – це результат творчої діяльності, об'єктами якої є не матеріальні носії, а ті ідеї, думки, міркування, образи, які реалізуються або втілюються в матеріальні носії. Творчість характерна для всіх видів діяльності людини: технічної, художньої, літературної, наукової, виробничої. Умовно можна виділити два види творчості: духовну (література, мистецтво, наука, виконавська майстерність, звукозапис, радіо, телебачення) та науково-технічну (корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки, селекційні досягнення тощо). Усі зазначені результати творчої діяльності об'єднані поняттям інтелектуальної власності. Із цього загального поняття інтелектуальної власності міжнародно-правові документи окремо виділяють промислову власність, до якої зараховуються винаходи, корисні моделі тощо, та інші об'єкти інтелектуальної власності – результати творчої діяльності, що охороняються авторським правом.

Право інтелектуальної власності є підгалуззю цивільного права. Водночас право інтелектуальної власності можна розглядати в суб'єктивному розумінні як право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або на інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений законом. Право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо

певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається законом. Право інтелектуальної власності є непорушним. Ніхто не може бути позбавлений права інтелектуальної власності чи обмежений у його здійсненні, крім випадків, передбачених законом.

Під час розгляду питання щодо суб'єктів права інтелектуальної власності здобувачу необхідно виходити з поділу їх на первинних і вторинних відповідно до підстав виникнення прав інтелектуальної власності: виникнення права інтелектуальної власності та набуття права інтелектуальної власності.

Згідно зі ст. 421 Цивільного кодексу України суб'єктами права інтелектуальної власності є: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності відповідно до закону чи договору. Стаття 420 Цивільного кодексу України містить перелік об'єктів права інтелектуальної власності. Такі об'єкти можна класифікувати на: об'єкти авторського права та суміжних прав, об'єкти права промислової власності та наукові відкриття.

Нормативно-правова база у сфері інтелектуальної власності постійно вдосконалюється та зростає. До основних нормативно-правових джерел можна зарахувати Конституцію України, Цивільний кодекс України (Книга 4), Закон України «Про охорону прав на сорти рослин», Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі», Закон України «Про охорону прав на промислові зразки», Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», Закон України «Про племінну справу у тваринництві», Закон України «Про авторське право і суміжні права», Закон України «Про видавничу справу», Закон України «Про правову охорону географічних зазначень», Закон України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів». Різні аспекти охорони інтелектуальної власності відображені в міжнародних договорах, положення яких імплементовані в українське законодавство. Серед міжнародних актів особливе місце займають Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів (1886 р.), Всесвітня (Женевська) конвенція про

авторське право (1952 р.), Міжнародна конвенція про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Римська конвенція) (1961 р.), Конвенція про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності (1967 р.), Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм (1971 р.) та інші.

Відповідно до ст. 423 Цивільного кодексу України особистими немайновими правами інтелектуальної власності є:

- 1) право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності;
- 2) право перешкоджати будь-якому посяганням на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності;
- 3) інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Стаття 424 Цивільного кодексу України визначає майнові права інтелектуальної власності:

- 1) право на використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 2) виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності, в тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Глава 75 Цивільного кодексу України регламентує питання розпоряджання майновими правами інтелектуальної власності.

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів :

- Конвенція, Міжнародний документ від 24.07.1971 № 995_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Всесвітня конвенція про авторське право 06.09.1952. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052 (дата звернення: 28.07.2022).
4. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.06.1891 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134 (дата звернення: 28.07.2022).
5. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 02.12.1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_856 (дата звернення: 28.07.2022).
6. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів та послуг для реєстрації знаків 15.06.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_066 (дата звернення: 28.07.2022).
7. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 № 995_123. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 28.07.2022).
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 13.01.2023).
10. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 28.07.2022).
11. Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2594-15> (дата звернення: 28.07.2022).
12. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
13. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14> (дата звернення: 28.07.2022).

14. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 28.07.2022).
15. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 28.07.2022).
16. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 28.07.2022).
17. Про охорону прав на сорти рослин: Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Зbac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність:

економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Булат Н. М. Система об'єктів права інтелектуальної власності: методологічний аспект. *Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19-20 лютого 2021 року). Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2021. 88 с. С. 51-55.
2. Kodynetz A., Maidanyk L. Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation. *Science and Innovation*. 2019. № 15 (4). P. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin15.04.091>.

Kokhanovska E., Kodynets A. Protection of intellectual property in development conditions of the information society. *Science and Innovation*. 2021. № 17 (1). P. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine17.01.103>.

Тема 2. Авторське право та суміжні права

Практичне заняття 2

Правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав

Питання для обговорення

1. Суб'єкти авторського права. Співавторство
2. Авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір.
3. Особисті немайнові права автора.
4. Майнові права автора.
5. Авторське право на службові твори. Авторське право на збірники та інші складені твори. Авторське право на похідні твори.

6. Строк дії авторського права.
7. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав.
8. Виникнення і здійснення суміжних прав.
9. Захист авторського права і суміжних прав.

Практичне завдання

1. Знайти у базі <https://wordpress.org/openverse> до 10 ілюстрацій дотичних до теми реферату / тез доповіді тощо, що використовуються на умовах ліцензії CC0. Пояснити умови використання творів на умовах цієї ліцензії.

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Для вивчення цієї теми здобувачу необхідно дослідити законодавство, що регламентує відносини у сфері авторського права та суміжних прав, зокрема Закон України «Про авторське право і суміжні права», Цивільний Кодекс України (книга IV, глава 36), Бернську конвенцію про охорону літературних та художніх творів та ін. Визначаючи поняття авторського права, необхідно розглянути його в об'єктивному та суб'єктивному значеннях. Здобувачу слід усвідомити специфічну особливість авторського права, яка полягає в тому, що воно охороняє форму твору, а не його зміст. Потрібно чітко відрізняти об'єкти авторського права та суміжних прав від об'єктів промислової власності, а також знати, які твори не є об'єктами авторського права.

Здобувачу слід звернути увагу на те, що охорона права інтелектуальної власності на літературні, художні та інші твори принципово відрізняється від охорони права промислової власності. Авторське право на твір виникає внаслідок факту його створення. Для виникнення і здійснення авторського права не вимагається реєстрація твору чи будь-яке інше спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей. Водночас правова охорона об'єктам промислової власності може надаватися лише у випадку, якщо вони відповідають вимогам охороноздатності.

Об'єктом авторського права є твір науки, літератури і мистецтва, виражений у будь-якій об'єктивній (матеріальній) формі. Твір – це результат творчої праці автора, комплекс ідей, образів, поглядів тощо. Стаття 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права» містить перелік об'єктів авторського права. Це можуть бути усні твори (промови, лекції, доповіді, проповіді, виступи тощо), письмові (літературні, наукові тощо), музичні твори, твори образотворчого мистецтва тощо. Водночас законодавство не дає повного переліку об'єктів авторського права, оскільки життя у своєму розвитку може породжувати нові форми об'єктивного вираження творчої діяльності людей. Проте об'єктом авторського права може бути не будь-який твір, а лише той, який має певні ознаки, а саме: оригінальність і вираження в об'єктивній формі.

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про авторське право і суміжні права» первинним суб'єктом авторського права є автор твору. Суб'єктами майнових авторських прав можуть бути також інші фізичні або юридичні особи, до яких перейшли майнові права на твір на підставі правочину або закону.

Зміст авторського права складають суб'єктивні права авторів (володільців): особисті немайнові та майнові права. Останні можуть належати на підставі закону, договору або спадкування будь-яким суб'єктам. Особистими ж немайновими правами можуть володіти лише автори творів. Ці права належать автору незалежно від його майнових прав.

Характеризуючи особисті немайнові права авторів, здобувачу необхідно ґрунтовно розглянути право вимагати визнання свого авторства шляхом зазначення належним чином імені автора в оригіналі і копіях твору і за будь-якого використання твору, якщо це практично можливо, право забороняти під час будь-якого використання твору згадування свого імені, якщо автор твору бажає залишитися анонімом, право обирати псевдонім, зазначати і вимагати зазначення псевдоніма замість справжнього імені автора в оригіналі і копіях твору і за будь-якого використання твору, право вимагати збереження цілісності твору, протидіяти будь-якому перекрученню, спотворенню чи іншій

зміні твору, у тому числі супроводження твору ілюстраціями, передмовами, післямовами, коментарями тощо без згоди автора, право надати назву твору або залишити його без назви, право присвятити твір особі (особам), події або даті.. Під час розгляду питання про майнові права необхідно розібратися, які права відносяться до виключних майнових прав, а які — до невиключних. Слід звернути увагу на те, що особисті немайнові права охороняються безстроково.

За загальним правилом авторське право діє з моменту створення твору, протягом життя автора (співавторів) та 70 років після смерті автора або останнього з співавторів. Цей строк обчислюється з 1 січня року, що настає за роком смерті автора або останнього із співавторів. Однак законодавство передбачає низку винятків з цього правила. Так, для творів, оприлюднених анонімно або під псевдонімом, строк дії авторського права закінчується через 70 років після того, як твір було оприлюднено. Якщо взятий автором псевдонім не викликає сумніву щодо особи автора або якщо авторство твору, оприлюдненого анонімно або під псевдонімом, розкривається не пізніше ніж через 70 років після оприлюднення твору, застосовується загальне правило. У разі якщо твір у його повному обсязі оприлюднюється не одночасно, а послідовно у часі томами, частинами, випусками, серіями тощо і строк чинності майнових прав інтелектуальної власності починається з дати, коли твір був правомірно оприлюднений, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на такий твір визначається окремо для кожної оприлюдненої частини твору. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на твір померлого реабілітованого автора спливає через 70 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком реабілітації автора. Якщо твір, для якого строк чинності майнових прав інтелектуальної власності обчислюється не від смерті автора (одного із співавторів або одного з авторів), не був правомірно оприлюднений протягом 70 років з дня його створення, чинність майнових прав інтелектуальної власності на такий твір припиняється. Будь-яка особа, яка вперше правомірно оприлюднить неоприлюднений твір після закінчення строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на нього, користується

охороною, що є рівноцінною охороні майнових прав інтелектуальної власності на твір. Строк чинності таких прав становить 30 років від дати першого правомірного оприлюднення – для творів науки та творів критичного характеру, 25 років від дати першого правомірного оприлюднення – для всіх інших творів.

Стаття 22 Закону України «Про авторське право і суміжні права» встановлює випадки вільного використання творів.

Вивчаючи питання щодо суміжних прав, здобувачу необхідно передусім з'ясувати, що треба розуміти під суміжними правами. Доцільно розглянути питання щодо набуття суміжних прав, суб'єктів суміжних прав, об'єктів суміжних прав, змісту прав на такі об'єкти.

Під суміжними правами Закон України «Про авторське право та суміжні права» розуміє права виконавців, виробників відеогам, фонограм та програм (передач) організації мовлення. Ці права виникають з авторських прав та існують разом з ними. Для виникнення і здійснення суміжних прав не вимагається виконання будь-яких формальностей.

Суб'єктами суміжних прав є:

1) виконавець (первинний суб'єкт суміжних прав на виконання), спадкоємці виконавця та інші фізичні або юридичні особи, які набули майнові права на виконання на підставі договору або закону;

2) виробник фонограми (первинний суб'єкт суміжних прав на фонограму), спадкоємці (правонаступники) виробника фонограми та інші фізичні або юридичні особи, які набули майнові права на фонограму на підставі договору або закону;

3) виробник відеогам (первинний суб'єкт суміжних прав на відеограму), спадкоємці (правонаступники) виробника відеогам та інші фізичні або юридичні особи, які набули майнові права на відеограму на підставі договору або закону;

4) організація мовлення (первинний суб'єкт суміжних прав на програму організації мовлення), правонаступники організації мовлення та інші фізичні

або юридичні особи, які набули майнові права на програму організації мовлення на підставі договору або закону.

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про авторське право і суміжні права» об'єктами суміжних прав є виконання; фонограми, відеограми; програми організацій мовлення.

Передусім всі суб'єкти суміжних прав мають використовувати свої суб'єктивні права в такий спосіб, щоб не порушувати прав авторів, чиї твори використовуються. Виконавці мають здійснювати свої суб'єктивні права за умови дотримання прав авторів, чиї твори виконують. Виробники фонограм і організації мовлення зобов'язані дотримуватись прав авторів і виконавців, організації мовлення – прав виробників фонограм, авторів і виконавців.

Стаття 45 Закону України «Про авторське право і суміжні права» регламентує строки чинності суміжних прав.

Розділ V Закону України «Про авторське право і суміжні права» регламентує питання щодо особливостей захисту авторського права і суміжних прав.

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція, Міжнародний документ від 24.07.1971 № 995_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
4. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20> (дата звернення: 13.01.2022).
5. Про видавничу справу : Закон України від 05.06.1997. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вп> (дата звернення: 28.07.2022).
6. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23.09.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вп> (дата звернення: 28.07.2022).
 7. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 15.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19> (дата звернення: 28.07.2022).
 8. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вп> (дата звернення: 28.07.2022).
 9. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вп> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність:

економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Мазуренко С. Вільні ліцензії Creative Commons: поняття, ознаки, правова природа, інструменти. *Юридичний вісник*. 2019. № 1. С. 76-86.
2. Федоров А. А. Кумулятивна правова охорона дизайнерських рішень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2012. № 4. С. 112-116.

ЗМІСТІВИЙ МОДУЛЬ 2

Право промислової власності

Тема 3. Право інтелектуальної власності на винаходи та корисні моделі.

Тема 4. Право інтелектуальної власності на промислові зразки.

Практичне заняття 3

Умови охороноздатності винаходів і корисних моделей. Набуття і зміст прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності

Умови охороноздатності промислових зразків. Набуття і зміст прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності

Питання для обговорення

1. Умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі. Умови патентоздатності.
2. Право винахідника. Право роботодавця.
3. Заявка на реєстрацію. Міжнародна заявка. Пріоритет. Експертиза заявки.
4. Поділ заявки. Перетворення заявки. Тимчасова правова охорона.

5. Реєстрація. Публікація.
6. Оскарження рішення за заявкою. Видача патенту.
7. Секретний винахід, корисна модель. Додаткова охорона прав на винаходи.
8. Припинення державної реєстрації. Визнання прав недійсними. Захист прав.

Практичне завдання

1. Знайти у базі Всесвітньої організації інтелектуальної власності <https://www3.wipo.int/designdb/en> промислові зразки, реєстрантами яких є особи з місцем проживання / місцем знаходження в Україні (Holder country – Ukraine). Вказати кількість результатів.
2. Серед результатів обрати будь-який промисловий зразок. Надати посилання на інформацію про нього.
3. Пояснити сутність обраного промислового зразка.

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Передусім слід звернути увагу на співвідношення патентного права з правом промислової власності, адже право промислової власності охоплює ширше коло об'єктів, ніж патентне право. Задля розуміння зазначеного питання здобувачу слід проаналізувати положення ст. 1 «Паризької конвенції про охорону промислової власності» 1883 року.

Питання правової охорони винаходів і корисних моделей регламентуються Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Зокрема, цей Закон визначає умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі, умови патентоздатності, право винахідника і роботодавця, вимоги до заявки на реєстрацію, особливості експертизи заявки.

Під час опрацювання питань теми здобувачу варто розкрити сутність

винаходів і корисних моделей та ознаки їх охороноздатності. Особливу увагу доцільно приділити питанням щодо службового винаходу, корисної моделі (підстави виникнення відповідних відносин, взаємодія між працівником (винахідником) та роботодавцем).

Об'єктами правовідносин, що регулюються патентним правом, є результати науково-технічної творчості – винаходи та корисні моделі. В основу правової охорони таких об'єктів покладено те, що виникнення права інтелектуальної власності на них пов'язується з одержанням охоронного документа, яким засвідчуються права на винаходи та корисні моделі, – патенту. Власне, звідси й походить сам термін «патентне право».

Здобувачу слід звернути увагу на те, що патентне право можна розглядати в об'єктивному й суб'єктивному розумінні. Суб'єктивне патентне право можна поділити на дві складові – право на патент і право з патенту.

Об'єктами патентного права є винаходи та корисні моделі.

Правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та відповідає умовам патентоздатності. Об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо), процес (спосіб). Об'єктом корисної моделі може бути пристрій або процес (спосіб).

Частина 3 статті 6 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» визначає коло об'єктів, на які не поширюється правова охорона як на винаходи (корисні моделі).

Винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним. Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною. Винахід (корисна модель) визнається новим, якщо він не є частиною рівня техніки. Об'єкти, що є частиною рівня техніки, для визначення новизни винаходу (корисної моделі) повинні враховуватися лише окремо. Рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до Національного органу інтелектуальної власності або, якщо заявлено пріоритет,

до дати її пріоритету. Рівень техніки включає також зміст будь-якої заявки на державну реєстрацію в Україні винаходу (корисної моделі) (у тому числі міжнародної заявки, в якій зазначена Україна) у тій редакції, в якій цю заявку було подано спочатку, за умови, що дата її подання (а якщо заявлено пріоритет, то дата пріоритету) передує тій даті подання заявки / пріоритету, і що вона була опублікована на цю дату чи після цієї дати. Винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не впливає явно із рівня техніки. Такими, що явно впливають із рівня техніки, можуть бути визнані нові форми відомого з рівня техніки лікарського засобу, у тому числі солі, складні ефіри, прості ефіри, композиції, комбінації та інші похідні, поліморфи, метаболіти, чисті форми, розміри часток, ізомери, якщо вони істотно не відрізняються за ефективністю. Винахід (корисна модель) визнається промислово придатним, якщо його може бути використано у промисловості або в іншій сфері діяльності.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» службовий винахід (корисна модель) визначається як винахід (корисна модель), створений працівником: у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи за дорученням роботодавця за умови, що трудовим договором (контрактом) не передбачено інше; з використанням досвіду, виробничих знань, секретів виробництва і обладнання роботодавця. Подальша регламентація відносин у сфері службових винаходів (корисних моделей) забезпечується ст. 9 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

Права на винахід, корисну модель, промисловий зразок охороняються законом та підтверджуються патентом. Патент – це охоронний документ, що засвідчує пріоритет, авторство і права на винахід (корисну модель).

Розділ IV Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» регламентує порядок реєстрації винаходу (корисної моделі). Потрібно розглянути весь процес оформлення прав на об'єкти патентного права, починаючи з моменту подання заявки та закінчуючи видачею патенту, приділивши особливу увагу питанню пріоритету заявки.

Здобувачу варто дослідити питання щодо прав та обов'язків суб'єктів прав на винаходи та корисні моделі, припинення державної реєстрації, визнання прав недійсними, захисту прав.

Розділ V Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» регулює питання щодо прав та обов'язків суб'єктів прав на винаходи (корисні моделі).

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід становить 20 років від дати подання заявки до Національного органу інтелектуальної власності. Якщо заявка подана на підставі міжнародної заявки, строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на винахід обчислюється від дати подання міжнародної заявки. Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель становить 10 років від дати подання заявки до Національного органу інтелектуальної власності.

Необхідно мати на увазі те, що майнові права автора (володільців) на об'єкти патентного права в деяких випадках можуть бути обмежені, зокрема на підставі примусової ліцензії або з огляду на право першокористувача.

Розділ VI Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» встановлює підстави припинення державної реєстрації та визнання прав на винаходи (корисні моделі) недійсними, розділ VII – особливості захисту прав на винаходи (корисні моделі).

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 № 995_123. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).

4. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 28.07.2022).
5. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
6. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Зbac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_propert

Додаткова література

1. Kodynetz A., Maidanyk L. Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation. Science and Innovation. 2019. № 15 (4). P. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin15.04.091>.
2. Kokhanovska E., Kodynets A. Protection of intellectual property in development conditions of the information society. Science and Innovation. 2021. № 17 (1). P. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine17.01.103>.

Тема 5. Право інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації

Практичне заняття 4

Право інтелектуальної власності на комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення

Питання для обговорення

1. Правова охорона комерційного найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
2. Поняття торговельної марки. Умови надання правової охорони торговельним маркам.
3. Реєстрація торговельної марки. Видача свідоцтва. Оскарження рішення.
4. Припинення дії свідоцтва. Визнання свідоцтва недійсним. Захист прав на торговельні марки.
5. Поняття географічного зазначення. Надання правової охорони географічним зазначенням.
6. Підстави для відмови в наданні правової охорони географічному зазначенню.
7. Право на реєстрацію географічного зазначення. Специфікація товару.

8. Захист прав, що впливають із реєстрації географічного зазначення.

Практичне завдання

1. Скільки торговельних марок міститься в базі даних Всесвітньої організації інтелектуальної власності <https://branddb.wipo.int> для таких товарів: Наукові, дослідницькі, морські, геодезичні, фотографічні, кінематографічні, аудіовізуальні, оптичні, зважувальні, вимірювальні?

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

До правових засобів індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг законодавство України зараховує такі об'єкти права інтелектуальної власності: комерційне (фірмове) найменування, торговельну марку, географічне зазначення.

Здобувачу варто звернути увагу на те, що спільною рисою, що поєднує вказані об'єкти і водночас відрізняє їх від інших об'єктів права інтелектуальної власності, є їхнє призначення. Вони індивідуалізують учасників цивільного обороту, товари та послуги. Комерційне (фірмове) найменування індивідуалізує самого суб'єкта, а торговельні марки та географічні зазначення є засобами індивідуалізації товарів, послуг.

При вивченні теми здобувачу слід дослідити сутність кожного з об'єктів – засобів індивідуалізації, умови та порядок надання їм правової охорони, зміст прав інтелектуальної власності на них, особливості їх здійснення та захисту.

Відповідно до ст. 489 Цивільного кодексу України правова охорона надається комерційному найменуванню, якщо воно дає можливість вирізнити одну особу з-поміж інших та не вводить в оману споживачів щодо справжньої її діяльності. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки.

Відомості про комерційне найменування можуть вноситися до реєстрів, порядок ведення яких встановлюється законом. Особи можуть мати однакові комерційні найменування, якщо це не вводить в оману споживачів щодо товарів, які вони виробляють та (або) реалізують, та послуг, які ними надаються.

Стаття 490 Цивільного кодексу України визначає майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування:

- 1) право на використання комерційного найменування;
- 2) право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання;
- 3) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування передаються іншій особі лише разом з цілісним майновим комплексом особи, якій ці права належать, або його відповідною частиною.

Відповідно до ст. 491 Цивільного кодексу України чинність майнових прав інтелектуальної власності на комерційне найменування припиняється у разі ліквідації юридичної особи та з інших підстав, встановлених законом.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» торговельна марка – позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб. Правова охорона надається торговельній марці, яка не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі, вимогам законів України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки», «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімії» та на яку не поширюються підстави для відмови в наданні правової охорони, встановлені Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Об'єктом торговельної марки може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень.

Особливість суб'єктів права інтелектуальної власності на торговельну

марку полягає в тому, що ними визнаються будь-які фізичні чи юридичні особи, які володіють правом на неї.

Об'єктом торговельної марки може бути будь-яке позначення або будь-яка комбінація позначень. Такими позначеннями можуть бути, зокрема, слова, у тому числі власні імена, літери, цифри, зображувальні елементи, кольори, форма товарів або їх пакування, звуки, за умови що такі позначення придатні для відрізнєння товарів або послуг одних осіб від товарів або послуг інших осіб, придатні для відображення їх у Державному реєстрі свідоцтв України на торговельні марки таким чином, що дає змогу визначити чіткий і точний обсяг правової охорони, що надається.

Особливості охорони торговельних марок регламентуються Законом України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг».

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правову охорону географічних зазначень» географічне зазначення – найменування місця, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця та має особливу якість, репутацію чи інші характеристики, зумовлені головним чином цим географічним місцем походження, і хоча б один з етапів виробництва якого (виготовлення (видобування) та/або переробка, та/або приготування) здійснюється на визначеній географічній території.

Окремим видом географічного зазначення є назва місця походження товару – найменування, що ідентифікує товар, який походить з певного географічного місця та який має особливі якості або властивості, виключно або головним чином зумовлені конкретним географічним середовищем з притаманними йому природними і людськими факторами, і всі етапи виробництва якого (виготовлення (видобування) та/або переробка, та/або приготування) здійснюються на визначеній географічній території.

Особливості охорони географічних зазначень регламентуються Законом України «Про правову охорону географічних зазначень».

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.06.1891 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Ніщяка угода про Міжнародну класифікацію товарів та послуг для реєстрації знаків 15.06.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_066 (дата звернення: 28.07.2022).
4. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 № 995_123. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 28.07.2022).
5. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
6. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14> (дата звернення: 28.07.2022).
7. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 21.08.2023).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во

- «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
 4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
 5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Булат Н. М. Поняття брендового кіберсквотингу та шляхи боротьби з ним. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Правознавство»*. 2018. Т. 23. Вип. 1 (32). С. 98-110. DOI: 10.18524/2304-1587.2018.1(32).133826.
2. Bulat N. A domain name and a trademark: a comparison and a relationship according to Ukrainian legislation. *The Lawyer Quarterly*. 2020. Vol 10, No 3. P. 324-336.

Тема 6. Право інтелектуальної власності на інші об'єкти

Практичне заняття 5

Право інтелектуальної власності на сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці, раціоналізаторські пропозиції, компонування напівпровідникових виробів, наукові відкриття

Питання для обговорення

1. Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.
2. Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.
3. Поняття комерційної таємниці. Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
4. Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу, строк їх чинності.
5. Визнання прав інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу недійсними.
6. Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття.

Практичне завдання

1. Ознайомитися з базою даних “GENIE Database” <https://www.upov.int/genie/index.xhtml>. Чи є у цій базі інформація про сорти рослин, зареєстровані в Україні?

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Під час вивчення теми здобувачу слід дослідити сутність кожного з об'єктів – сорту рослин, породи тварин, комерційної таємниці, раціоналізаторської пропозиції, компонування напівпровідникового виробу, наукового відкриття, умови та порядок надання їм правової охорони, зміст прав інтелектуальної власності на них, особливості здійснення та захисту прав інтелектуальної власності на ці об'єкти.

Відповідно до ст. 485 Цивільного кодексу України право інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин становлять:

- 1) особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені державною реєстрацією;
- 2) майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідчені патентом;

3) майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин, породи тварин, засвідчене державною реєстрацією.

Згідно зі ст. 486 Цивільного кодексу України суб'єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин є:

- 1) автор сорту рослин, породи тварин;
- 2) інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин за договором чи законом.

Майновими правами інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин, засвідченими патентом, є:

- 1) право на використання сорту рослин, породи тварин, придатних для поширення в Україні;
- 2) виключне право дозволяти використання сорту рослин, породи тварин;
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню сорту рослин, породи тварин, у тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом.

Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин належать володільцю патенту, якщо інше не встановлено договором чи законом.

Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» визначає певні умови, яким мають відповідати сорти рослин для надання їм правової охорони: новизна, відмінність, однорідність і стабільність. Документами, що засвідчують права на сорт рослин, є свідоцтво про авторство на сорт рослин, патент на сорт рослин і свідоцтво про державну реєстрацію сорту рослин.

Правова охорона порід тварин потребує законодавчого вдосконалення. Наразі відповідно до Закону України «Про племінну справу у тваринництві» власники племінних (генетичних) ресурсів мають право отримувати племінні свідоцтва (сертифікати). Також законодавство передбачає державну реєстрацію суб'єктів племінної справи у тваринництві, племінних і підконтрольних тварин і селекційних досягнень у тваринництві.

Відповідно до ч. 1 ст. 505 Цивільного кодексу України комерційною

таємницею є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію. Глава 46 Цивільного кодексу України регламентує питання правової охорони комерційних таємниць.

Згідно з ч. 1 ст. 481 Цивільного кодексу України раціоналізаторською пропозицією є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення у будь-якій сфері її діяльності. Глава 41 Цивільного кодексу України регламентує питання правової охорони раціоналізаторських пропозицій.

Відповідно до ст. 471 Цивільного кодексу України компонування напівпровідникового виробу вважається придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо воно є оригінальним. Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу засвідчується свідоцтвом. Спеціальним законом, який регулює відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням прав на компонування напівпровідникових виробів в Україні, є Закон України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів».

Згідно зі ст. 457 Цивільного кодексу України науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання. Автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву.

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
 3. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 28.07.2022).
 4. Про насіння і садивний матеріал : Закон України від 15.12.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15> (дата звернення: 28.07.2022).
 5. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 28.07.2022).
 6. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 28.07.2022).
 7. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від 10.02.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
 8. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів : Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
 9. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 28.07.2022).
 10. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15.12.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп.

- держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
 3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
 4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/Зbac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
 5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Бєловол С. А., Слинько В. Г., Дрожжана О. У., Черненко Б. С. Селекційні досягнення в системі охорони прав інтелектуальної власності. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Селекційні досягнення в Україні: проблеми правової охорони та перспективи вдосконалення захисту»*. Вип. 1, Полтава: ПДАА, 2018. 88 с. С. 42-46.

Змістовий модуль 3.

Інтелектуальна власність у цифрову епоху.

Тема 7. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ

Тема 8. Доменні імена в системі об'єктів права інтелектуальної власності

Практичне заняття 6

Пошук інформації у Спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ.

Правові засади реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності

Співвідношення доменних імен і суміжних об'єктів

Питання для обговорення

1. Варіанти пошуку у спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ.
2. Реєстрація винаходів, секретних винаходів. Реєстрація корисних моделей, секретних корисних моделей.
3. Реєстрація промислових зразків.
4. Реєстрація торговельних марок.
5. Патентні повірені. Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності.
6. Поняття та правова природа доменного імені.
7. UDRP і практика її застосування.
8. Особливості реєстрації доменних імен другого рівня в домені .UA.

Практичні завдання

1. Вказати кількість зареєстрованих патентних повірених в Україні.
2. Сортувати дані Державного реєстру представників у справах інтелектуальної власності за ПІБ (А–Я). Здійснити у Спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ пошук за представником (у поле ввести дані першого патентного повіреного у переліку після сортування). Застосувати фільтри «торговельні марки», «статус охоронного документа – діє». Вказати кількість результатів.

Задача.

Позивач, володілець торговельної марки “PFLUEGER” і реєстрант доменного імені www.pfluegerfishing.com звернувся до Центру арбітражу та медіації ВОІВ з вимогою припинити використання відповідачем доменного імені “pflueger.com”. Відповідач пояснив, що доменне ім'я є співзвучним із

його прізвищем, а сайт використовується ним як сімейний фотоальбом і жодного відношення до продажу рибальських товарів він не має.

На сайті зі спірним доменним ім'ям було розміщено повідомлення: «Ласкаво просимо до домашньої сторінки Pflueger!.. Ось декілька захоплюючих фото й інше... Якщо ви звідкись нас знаєте та хотіли б надіслати e-mail, щоб привітатися, натисніть ТУТ». На це посилання натиснули загалом 445 разів.

Вирішіть справу відповідно до норм UDRP.

Які норми українського законодавства дозволили б захистити права позивача / відповідача?

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Під час вивчення питань теми доцільно звернути увагу на норми законів України у сфері інтелектуальної власності, які регламентують відносини щодо реєстрації окремих об'єктів права інтелектуальної власності.

Для виконання практичного завдання здобувачу варто скористатися відомостями з Державного реєстру представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених), а також простим і розширеним пошуками у Спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ.

Спеціальна інформаційна система – це пошукова система, яка має універсальний інтерфейс пошуку. За допомогою Системи можна здійснювати пошук як серед опублікованих заявок, так і в масиві даних усіх зареєстрованих об'єктів промислової власності.

Здобувачу слід звернути увагу на те, що у Системі реалізовано три пошукових механізми – простий, розширений, пошук за сповіщеннями.

Простий пошук дозволяє виконати пошук за спільними параметрами (бібліографічними даними) для всіх видів об'єктів промислової власності: «ключове слово», «номер заявки», «дата подання заявки», «№ охоронного документа», «дата, з якої є чинними права», «заявник», «винахідник»,

«власник», «представник». Пошук відбувається за всіма реєстрами об'єктів промислової власності.

Режим розширеного пошуку має додатковий пошуковий інструментарій. Користувачу надається можливість обмежити пошук за видом об'єкта промислової власності, юридичним статусом об'єкта і, залежно від обраних виду об'єкта та юридичного статусу, обрати пошуковий параметр, за яким необхідно здійснити пошук. Крім цього, користувач має змогу використовувати логічні оператори під час введення значення параметру пошуку.

Пошук за сповіщеннями дозволяє користувачам знайти відомості про об'єкти промислової власності, щодо яких за певний проміжок часу в офіційному бюлетні «Промислова власність» були опубліковані сповіщення відповідного типу.

Важливо ознайомитися з положеннями законодавства, що регламентують порядок реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності: винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок.

Відповідно до «Положення про Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених)», Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) – сукупність офіційних відомостей щодо реєстрації громадян України, які атестовані як представники у справах інтелектуальної власності (патентні повірені), що зберігаються в електронній формі та на паперових носіях.

Під час підготовки до заняття рекомендовано опрацювати наукову літературу, положення Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (щодо визначення доменного іменні та охорони прав на торговельні марки від можливих порушень з боку реєстрантів доменних імен), а також положення UDRP у контексті практики її застосування та норми «Регламенту особливостей реєстрації приватних доменних імен другого рівня в домені .UA» (версія 1.0), розробленого спільно товариством з обмеженою відповідальністю «Хостмайстер», адміністраторами публічних доменів та реєстраторами.

Доменне ім'я є унікальним набором символів, що позначає координати сервера, на якому розміщений інформаційний ресурс, а також позначає адресу самого інформаційного ресурсу. Водночас доменне ім'я за своєю правовою природою можна вважати об'єктом права інтелектуальної власності. Адже доменне ім'я – це результат інтелектуальної діяльності людини. Воно призначене для індивідуалізації інформаційних ресурсів, надання їм унікальності. Утім належна правова охорона цього об'єкта на сьогодні є не забезпеченою.

Водночас низка об'єктів також потребує більшої правової охорони з огляду на можливу недобросовісну реєстрацію доменних імен. Подібні порушення в літературі прийнято називати кіберсквотингом. Кіберсквотинг можна визначити як порушення прав інтелектуальної власності на торговельні марки, комерційні (фірмові) найменування, об'єкти авторського права тощо, а також на самі доменні імена та порушення прав на інші об'єкти, які не є об'єктами права інтелектуальної власності (наприклад, ім'я фізичної особи), вчинене шляхом недобросовісної реєстрації та (або) використання доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) з охоронюваним об'єктом (його частиною). Залежно від кола позначень, які недобросовісно використовуються кіберсквотерами при реєстрації доменних імен, можна виділити брендовий, іменний, галузевий, географічний, авторський кіберсквотинг і тайпосквотинг. Ключовою ознакою кіберсквотингу є те, що таке правопорушення вчиняється шляхом недобросовісної реєстрації та (або) використання доменних імен.

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).

3. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 28.07.2022).
4. Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2594-15> (дата звернення: 28.07.2022).
5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
6. Положення про Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) : затверджено Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 19 липня 2019 року № 1241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0921-19> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL:

https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.

5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Kodynetz A., Maidanyk L. Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation. Science and Innovation. 2019. № 15 (4). P. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin15.04.091>.
2. Kokhanovska E., Kodynets A. Protection of intellectual property in development conditions of the information society. Science and Innovation. 2021. № 17 (1). P. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine17.01.103>.

Тема 9. Штучний інтелект та інтелектуальна власність

Тема 10. Менеджмент інтелектуальної власності

Практичне заняття 7

Правова охорона штучного інтелекту та правова охорона об'єктів, створених завдяки штучному інтелекту

Інструмент діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Стратегії у сфері інтелектуальної власності

Питання для обговорення

1. Четверта промислова революція. Економічний вплив.
2. Поняття штучного інтелекту.
3. Дані та інтелектуальна власність.
4. Правова охорона алгоритмів штучного інтелекту.
5. Стратегії у сфері інтелектуальної власності.

6. Інструмент діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
7. Бази даних Всесвітньої організації інтелектуальної власності.

Практичне завдання

1. Знайти об'єкт, створений з використанням штучного інтелекту, або створити об'єкт з використанням штучного інтелекту. Які складнощі виникають щодо його правового режиму?
2. Скористатися Інструментом діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності <https://www.wipo.int/ipdiagnostics/en/index.html>. Завантажити звіт(и).

Методичні рекомендації до вивчення питань теми

Вивчення питань теми доцільно розпочати зі з'ясування ролі даних у контексті четвертої промислової революції. Наразі немає універсального визначення штучного інтелекту. Зазвичай під цим поняттям прийнято розуміти системи, що здатні виконувати завдання, що потребують людського інтелекту. Одним із таких завдань може бути створення об'єктів права інтелектуальної власності. У контексті цього постають питання про те, кому будуть належати права на такі об'єкти та як буде забезпечуватися їхня правова охорона. Під час підготовки до практичного заняття здобувачу варто опрацювати відповідну літературу, вміти обґрунтовувати своє бачення розв'язання проблеми.

З огляду на четверту промислову революцію та перехід до цифрової економіки, виникає низка питань у контексті інтелектуальної власності та штучного інтелекту.

З одного боку, це питання забезпечення охорони програм штучного інтелекту. А з іншого боку, штучний інтелект сам здатен генерувати нові ідеї, тож фактично в певному сенсі може виступати «автором», «винахідником». Проте творцем об'єкта права інтелектуальної власності може бути лише

людина. Тож постає питання, кому будуть належати права інтелектуальної власності на об'єкти, фактично створені штучним інтелектом.

У цьому контексті цікавим є погляд, що автором об'єкта буде особа, що використовує відповідне програмне забезпечення, якщо при цьому особа здійснює вільний вибір шляхом введення в систему тих чи інших команд для задання параметрів майбутнього об'єкта та (або) шляхом здійснення відбору створених штучним інтелектом об'єктів.

Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, охороняються завдяки концепції прав особливого роду (*sui generis*) (стаття 33).

Так, неоригінальним об'єктом, згенерованим комп'ютерною програмою, є об'єкт, що відрізняється від існуючих подібних об'єктів та утворений у результаті функціонування комп'ютерної програми без безпосередньої участі фізичної особи в утворенні цього об'єкта. Натомість твори, створені фізичними особами з використанням комп'ютерних технологій, не вважаються неоригінальними об'єктами, згенерованими комп'ютерною програмою.

Суб'єктами права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані комп'ютерною програмою, можуть бути особи, яким належать майнові права або які мають ліцензійні повноваження на комп'ютерну програму – автори такої комп'ютерної програми, їх спадкоємці, особи, яким автори чи їх спадкоємці передали (відчужили) майнові права на комп'ютерну програму або правомірні користувачі комп'ютерної програми. Договором можуть визначатися умови належності права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальні об'єкти, згенеровані відповідними комп'ютерними програмами.

У результаті утворення неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, особисті немайнові права не виникають.

Обсяг майнових прав суб'єкта права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, є таким самим як і обсяг майнових прав інтелектуальної власності на твір.

Право особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, виникає внаслідок факту генерування цього об'єкта і починає діяти з моменту його генерування. Строк чинності права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, спливає через 25 років, що обчислюються з 1 січня року, наступного за роком, в якому згенеровано неоригінальний об'єкт.

У разі якщо неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, є результатом використання об'єктів авторського права та/або об'єктів суміжних прав, відповідний суб'єкт користується правом особливого роду (*sui generis*) на такий неоригінальний об'єкт, за умови дотримання ним прав суб'єкта (суб'єктів) авторського права або суміжних прав, твір (твори) або об'єкт (об'єкти) суміжних прав якого зазнав (зазнали) використання у процесі генерування такого неоригінального об'єкта.

У разі якщо неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, є результатом використання іншого охоронюваного неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, відповідний суб'єкт користується правом особливого роду (*sui generis*) на цей об'єкт, за умови дотримання ним прав суб'єкта (суб'єктів) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, неоригінальний об'єкт якого зазнав використання у процесі генерування нового неоригінального об'єкта.

Суб'єкт права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, протягом строку дії права особливого роду (*sui generis*) має виключне право надавати іншим особам дозвіл на використання цього об'єкта будь-якими способами на підставі договору. Дозвіл на використання неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, надається в порядку, передбаченому статтею 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Право особливого роду (*sui generis*) на об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, може бути відчужено на користь іншої особи.

Вільне використання неоригінального об'єкта, згенерованого комп'ютерною програмою, допускається в порядку, передбаченому статтями 22-28 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Порушенням права особливого роду (*sui generis*) на неоригінальний об'єкт, згенерований комп'ютерною програмою, що дає підстави для захисту таких прав, у тому числі в судовому порядку, визнаються дії, передбачені статтею 55 Закону України «Про авторське право і суміжні права».

Здобувачу слід звернути увагу на те, що можна виділити такі стратегії у сфері інтелектуальної власності: стратегії набуття прав інтелектуальної власності, стратегії використання об'єктів права інтелектуальної власності, стратегії моніторингу.

Стратегії набуття прав інтелектуальної власності передбачають перевірку існуючих об'єктів права інтелектуальної власності для оцінки потенційної новизни створеного об'єкта. Необхідно зрозуміти, наскільки суттєві ті чи інші активи інтелектуальної власності для бізнес-діяльності, які переваги на ринку вони можуть надати. Крім того, стратегії набуття прав інтелектуальної власності стосуються визначення, у якості якого виду об'єкта права інтелектуальної власності запитувати охорону створеного об'єкта. Адже один і той самий результат інтелектуальної діяльності може охоронятися різними інститутами (субінститутами) права інтелектуальної власності. Отже, головне завдання на етапі набуття прав інтелектуальної власності – визначити, як саме запитувати охорону та чи можливо / доцільно охороняти об'єкт кумулятивно.

Стратегії використання інтелектуальної власності – це використання патентної інформації для моніторингу ситуації на ринку, включення інтелектуальної власності до бізнес-планів, вирішення питання про доцільність укладання ліцензійних договорів щодо наявних об'єктів, оцінка активів інтелектуальної власності тощо.

Типові помилки у менеджменті інтелектуальної власності можуть бути такі: сподіватися, що охорона інтелектуальної власності універсальна в усіх країнах, не перевіряти наявну патенту інформацію, розкриття інформації

занадто пізно / рано, порушення прав інтелектуальної власності інших осіб.

Стратегії моніторингу інтелектуальної власності включають вивчення досвіду конкурентів, моніторинг порушення прав на існуючі об'єкти, моніторинг патентної інформації, інформації про засоби індивідуалізації.

На сайті Всесвітньої організації інтелектуальної власності здобувачу доцільно в інтерактивному режимі ознайомитися з прикладом PlayStation у сфері використання інтелектуальної власності.

Всесвітня організація інтелектуальної власності розробила Інструмент діагностики інтелектуальної власності. Завдяки цьому кожна особа може пройти діагностування в режимі онлайн та отримати звіти щодо подальших кроків на шляху комерціалізації інтелектуальної власності. Під час підготовки до практичного заняття варто ознайомитися з інформацією про Інструмент діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності, розміщеною на сайті Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Здобувачу слід спробувати скористатися цим інструментом, увівши умовні дані, щоб зрозуміти принцип його роботи та як він може бути корисним у конкретній практичній ситуації.

Крім того, здобувач має звернути увагу на те, що Всесвітня організація інтелектуальної власності пропонує бази для пошуку інформації про об'єкти права інтелектуальної власності, що є важливим для реалізації стратегій менеджменту інтелектуальної власності.

Джерела, рекомендовані до заняття

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція, Міжнародний документ від 24.07.1971 № 995_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 № 995_123. URL:

- https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 28.07.2022).
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
 5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20> (дата звернення: 13.01.2022).
 6. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL:

http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Kodynetz A., Maidanyk L. Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation. Science and Innovation. 2019. № 15 (4). P. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin15.04.091>.
2. Kokhanovska E., Kodynets A. Protection of intellectual property in development conditions of the information society. Science and Innovation. 2021. № 17 (1). P. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine17.01.103>.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

До самостійної роботи здобувачів відноситься: підготовка до лекцій та практичних занять, рішення практичних задач, ситуаційних вправ та проблемних ситуацій, підготовка до контрольних робіт за змістовими модулями (письмове опитування або тестування).

Види самостійної роботи виконується здобувачами для закріплення і розширення теоретичних і практичних знань з навчальної дисципліни. Такі завдання передбачені у кожному практичному занятті, мають окрему систему та критерії оцінювання та є формою поточного контролю знань здобувачів. Практичні завдання здобувач виконує, слідуючи інструкціям у планах практичних занять. Виконання завдань оформлюється письмово (ворд-, пдф-документ тощо) і надсилається викладачу на електронну адресу або Google Classroom. Викладач перевіряє виконані завдання та надає зворотний зв'язок.

Виконання самостійних завдань різного виду дозволяють здобувачам опанувати практичні навички для розгляду та аналізу найбільш складних та проблемних питань навчальної дисципліни, вдосконалення навичок проведення самостійної науково-аналітичної роботи. Індивідуальні завдання здаються на практичних заняттях відповідно до графіку вивчення дисц

МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ФОРМИ КОНТРОЛЮ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: лекція, розповідь, бесіда, пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;
- наочні методи: мультимедійні презентації;
- практичні методи: вирішення практичних завдань, робота з базами даних та інструментами Всесвітньої організації інтелектуальної власності, спеціальною інформаційною системою УКРНОІВІ.

Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль:

- усний контроль: індивідуальне / фронтальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання практичних завдань;

Підсумковий контроль: залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти за різними видами роботи

Вид роботи	Кількість балів
Поточний контроль:	
- Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	від 0 до 5
- Розв'язання практичних завдань	від 0 до 5

Вид роботи	Бали	Критерії оцінювання
-------------------	-------------	----------------------------

Опитування за питаннями відповідної теми на практичному занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0 балів	Здобувач не бере участі у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не ставить питання, не зацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильні відповіді на запитання, демонструє незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1 бал	Здобувач демонструє пасивну роботу на практичних заняттях; допускає суттєві помилки під час відповідей на запитання; демонструє фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.
	2 бали	Здобувач іноді бере участь у практичному занятті; задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; демонструє базові знання понятійного апарату і літературних джерел; демонструє незадовільне вміння публічно представляти матеріал.
	3 бали	Здобувач бере участь у практичному занятті; виступає і задає питання; допускає незначні помилки під час відповідей на запитання, іноді бере участь в обговоренні проблемних питань, демонструє знання понятійного апарату і основних літературних джерел; здатний публічно представити основний матеріал.
	4 бали	Здобувач бере участь у практичному занятті; виступає і задає питання; дає правильні, але неповні, відповіді на запитання, бере участь в обговоренні проблемних питань, іноді наводить приклади, демонструє знання понятійного апарату і основних літературних джерел; здатний публічно представити матеріал.
	5 балів	Здобувач бере активну участь у практичному занятті; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на запитання; бере активну участь в обговоренні проблемних питань, користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; здатний публічно представити матеріал.
Розв'язання практичних завдань	0 балів	Здобувач не виконує практичне завдання.
	1 бал	Здобувач виконав практичне завдання, але допустив суттєві помилки; відсутні сформовані уміння та навички; не обґрунтовані висновки; використано обмежену кількість джерел.
	2 бали	Здобувач виконав практичне завдання, але допустив багато помилок; недостатньо сформовані базові уміння та навички; здобувач демонструє фрагментарні знання предмету вивчення і дослідження, має ускладнення щодо виділення суттєвих його ознак, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків; використано обмежену кількість джерел.
	3 бали	Здобувач виконав практичне завдання, але допустив помилки; сформовані базові уміння та навички; здобувач демонструє базові знання предмету вивчення, описує суттєві його ознаки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки і формулює висновки; використовує набуті теоретичні знання під час аналізу практичного матеріалу; використовує рекомендовану літературу, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	4 бали	Здобувач виконав практичне завдання, але допустив незначні помилки; сформовані уміння та навички; здобувач правильно використовує теоретичні поняття для аналізу практичного

		матеріалу; в аналітичній частині надає повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення; формулює розгорнуті висновки, окрім рекомендованої літератури, використовує додаткову, демонструє знання змісту відповідних нормативно-правових актів.
	5 балів	Здобувач виконав практичне завдання; сформовані комплексні уміння та навички; здобувач виявляє самостійність у підборі, аналізі та узагальненні відповідної статистичної та аналітичної інформації; із розглянутої проблеми робить чіткі вірні висновки; демонструє творчий підхід, розгорнуте, цікаве бачення проблеми, яке відрізняється власними роздумами, висновками; окрім рекомендованої літератури, використовує додаткову, демонструє знання відповідних нормативно-правових актів.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль										Сума балів
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				0–100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	0–10	

T1, T2 ... T10 – теми практичних занять

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного, періодичного та підсумкового контролю

Теми практичних занять	Кількість балів за вид роботи	Разом балів
Змістовий модуль 1. Загальні положення про інтелектуальну власність. Авторське право та суміжні права		
Тема 1. Поняття та система права інтелектуальної власності. 2 години	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 2. Правова охорона об'єктів авторського права та суміжних прав. 2 години	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Змістовий модуль 2. Право промислової власності		
Тема 3. Умови охороноздатності винаходів і корисних моделей. Набуття і зміст прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності. 1 година	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 4. Умови охороноздатності	0–5 (опитування)	0–10

промислових зразків. Набуття і зміст прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності. 1 година	0–5 (виконання практичних завдань)	
Тема 5. Право інтелектуальної власності на комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення. 2 години	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 6. Право інтелектуальної власності на сорти рослин, породи тварин, комерційні таємниці, раціоналізаторські пропозиції, компонування напівпровідникових виробів, наукові відкриття. 2 години	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Змістовий модуль 3. Інтелектуальна власність у цифрову епоху		
Тема 7. Пошук інформації у Спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ. Правові засади реєстрації об'єктів права інтелектуальної власності. 1 година	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 8. Співвідношення доменних імен і суміжних об'єктів. 1 година	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 9. Правова охорона штучного інтелекту та правова охорона об'єктів, створених завдяки штучному інтелекту. 1 година	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Тема 10. Інструмент діагностики інтелектуальної власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Стратегії у сфері інтелектуальної власності. 1 година	0–5 (опитування) 0–5 (виконання практичних завдань)	0–10
Загалом сума балів		0–100

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття права інтелектуальної власності.
2. Інститути права інтелектуальної власності.
3. Джерела права інтелектуальної власності.
4. Суб'єкти права інтелектуальної власності.
5. Об'єкти права інтелектуальної власності.
6. Особисті немайнові та майнові права інтелектуальної власності.
7. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.
8. Суб'єкти авторського права. Співавторство.
9. Об'єкти авторського права.
10. Виникнення і здійснення авторського права. Презумпція авторства.
11. Авторське право і право власності на матеріальний об'єкт, в якому втілено твір.
12. Особисті немайнові права автора. Майнові права автора.
13. Авторське право на службові твори. Авторське право на збірники та інші складені твори. Авторське право на похідні твори.
14. Вільне використання твору із зазначенням імені автора.
15. Об'єкти суміжних прав. Суб'єкти суміжних прав. Виникнення і здійснення суміжних прав.
16. Умови надання правової охорони винаходу та корисній моделі. Умови патентоздатності.
17. Право винахідника. Право роботодавця.
18. Заявка на реєстрацію винаходу та корисної моделі. Експертиза заявки. Реєстрація.
19. Права та обов'язки суб'єктів прав на винаходи та корисні моделі.
20. Умови надання правової охорони промисловим зразкам. Критерії охороноздатності промислового зразка.
21. Право автора промислового зразка. Право роботодавця.
22. Заявка на реєстрацію промислового зразка. Експертиза заявки. Реєстрація.

- 23.Права та обов'язки суб'єктів прав на промислові зразки.
- 24.Правова охорона комерційного найменування. Майнові права інтелектуальної власності на комерційне найменування.
- 25.Поняття торговельної марки. Умови надання правової охорони торговельним маркам.
- 26.Підстави для відмови в наданні правової охорони торговельним маркам.
- 27.Поняття географічного зазначення. Надання правової охорони географічним зазначенням.
- 28.Підстави для відмови в наданні правової охорони географічному зазначенню.
- 29.Права та обов'язки, що впливають із реєстрації географічного зазначення.
- 30.Суб'єкти права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.
- 31.Майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породи тварин.
- 32.Поняття комерційної таємниці.
- 33.Майнові права інтелектуальної власності на комерційну таємницю.
- 34.Поняття та об'єкти раціоналізаторської пропозиції.
- 35.Права суб'єктів права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію.
- 36.Набуття права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу.
- 37.Майнові права інтелектуальної власності на компонування напівпровідникового виробу, строк їх чинності.
- 38.Поняття наукового відкриття. Право на наукове відкриття.
- 39.Варіанти пошуку у спеціальній інформаційній системі УКРНОІВІ.
- 40.Доменні імена і торговельні марки.
- 41.Штучний інтелект та інтелектуальна власність.
- 42.Менеджмент інтелектуальної власності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
2. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція, Міжнародний документ від 24.07.1971 № 995_051. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051 (дата звернення: 28.07.2022).
3. Всесвітня конвенція про авторське право 06.09.1952. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052 (дата звернення: 28.07.2022).
4. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків від 14.06.1891 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134 (дата звернення: 28.07.2022).
5. Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин від 02.12.1961. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_856 (дата звернення: 28.07.2022).
6. Ніщцька угода про Міжнародну класифікацію товарів та послуг для реєстрації знаків 15.06.1957. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_066 (дата звернення: 28.07.2022).
7. Паризька конвенція про охорону промислової власності : Конвенція, Міжнародний документ від 20.03.1883 № 995_123. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123 (дата звернення: 28.07.2022).
8. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 28.07.2022).
9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20> (дата звернення: 13.01.2022).
10. Про видавничу справу : Закон України від 05.06.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр> (дата звернення: 28.07.2022).

11. Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста : Закон України від 23.09.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
12. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12> (дата звернення: 28.07.2022).
13. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав : Закон України від 15.05.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19> (дата звернення: 28.07.2022).
14. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 28.07.2022).
15. Про захист інформації в автоматизованих системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2594-15> (дата звернення: 28.07.2022).
16. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України від 05.07.1994. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
17. Про кінематографію : Закон України від 13.01.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
18. Про лікарські засоби : Закон України від 04.04.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/123/96-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
19. Про насіння і садивний матеріал : Закон України від 15.12.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15> (дата звернення: 28.07.2022).
20. Про науково-технічну інформацію : Закон України від 25.06.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12> (дата звернення: 28.07.2022).
21. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19> (дата звернення: 28.07.2022).
22. Про наукову і науково-технічну експертизу : Закон України від

- 10.02.1995. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
23. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993 № 3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12> (дата звернення: 28.07.2022).
24. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 28.07.2022).
25. Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів : Закон України від 05.11.1997 № 621/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
26. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 15.12.1993 № 3688-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12> (дата звернення: 28.07.2022).
27. Про охорону прав на сорти рослин : Закон України від 21.04.1993 № 3116-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12> (дата звернення: 28.07.2022).
28. Про племінну справу у тваринництві : Закон України від 15.12.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3691-12> (дата звернення: 28.07.2022).
29. Про правову охорону географічних зазначень : Закон України від 16.06.1999 № 752-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14> (дата звернення: 28.07.2022).
30. Про рекламу : Закон України від 03.07.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр> (дата звернення: 28.07.2022).
31. Про схвалення концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/402-2016-р> (дата звернення: 28.07.2022).

32. Положення про Державний реєстр представників у справах інтелектуальної власності (патентних повірених) : затверджено Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 19 липня 2019 року № 1241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0921-19> (дата звернення: 28.07.2022).

Основна література

1. Аксютіна А. В., Нестерцова-Собакарь О. В., Тропін В. В. та ін. Інтелектуальна власність : навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / За заг ред канд. юрид. наук, доц. Нестерцової Собакарь О. В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 140 с. URL: <https://cutt.ly/ywj7vpMU>.
2. Інтелектуальна власність та патентознавство : підручник / Н. О. Білоусова, Н. В. Гаврушкевич, М. А. Данильченко та ін. : за ред. проф. П. М. Цибульова та доц. А. С. Ромашко. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021. 374 с. 5,67 Мб. URL: <https://cutt.ly/owj7vSwS>.
3. Попова Л. М. Інтелектуальна власність. Підручник. Л. М. Попова., А. В. Хромов, І. В. Шуба : Харків, «Федорко», 2021, с. 262. URL: <http://surl.li/knxzw>.
4. Світличний О. П. Право інтелектуальної власності : Підручник. Вид. 2, змін. і доп. К. : НУБіП України, 2016. 355 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Pravo-Intel.-vlasnosti-Svitlychnyy.pdf.
5. Ходаківський Є. І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2014. 276 с. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/8287/3/Intellectual_property_2017.pdf.

Додаткова література

1. Беловол С. А., Слинько В. Г., Дрожжана О. У., Черненко Б. С. Селекційні досягнення в системі охорони прав інтелектуальної власності. *Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Селекційні*

- досягнення в Україні: проблеми правової охорони та перспективи вдосконалення захисту». Вип. 1, Полтава: ПДАА, 2018. 88 с. С. 42-46.
2. Булат Н. М. Акти, прийняті адміністраторами українських національних доменів верхнього рівня: правова природа та значення. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2021. № 1. Р. 11-17.
 3. Булат Н. М. Використання доменних імен і суміжних об'єктів: перспективи законодавчого вдосконалення. *Правові новели*. 2020. № 11. С. 45-50. DOI: <https://doi.org/10.32847/ln.2020.11.06>.
 4. Булат Н. М. Доменне ім'я як засіб індивідуалізації інтернет-ресурсів. *Право і суспільство*. 2020. № 2. С. 154-160. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-1.25>.
 5. Булат Н. М. Основні напрями вдосконалення чинного законодавства щодо охорони доменних імен. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). № 2. Ч. 1. С. 74-78. DOI: <https://doi.org/10.32838/2707-0581/2020.2-1/14>.
 6. Булат Н. М. Публічна ліцензія як підстава розпорядження майновими правами на об'єкти авторського права або об'єкти суміжних прав. *Одинадцяті юридичні диспути з актуальних проблем приватного права, присвячені пам'яті Є. В. Васьковського (до 25-річчя заснування економіко-правового факультету)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 26 травня 2023 р.) [Електронне видання] / відповід. ред. В. І. Труба, упор. А. Л. Святошнюк ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, економ.-прав. ф-т. Одеса : Фенікс, 2023. 154 с. Режим доступу: http://liber.onu.edu.ua/pdf/11jurid_disp.pdf. С. 58–60.
 7. Булат Н. М. Система об'єктів права інтелектуальної власності: методологічний аспект. *Вплив юридичної науки на розвиток міжнародного та національного законодавства : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 19-20 лютого 2021 року)*. Харків : ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2021. 88 с. С. 51-

55.

8. Клейменова С. М. Послуги хостингу в системі послуг. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія 2. «Право»*. 2019. Випуск 6. С. 26-29.
9. Мазуренко С. Вільні ліцензії Creative Commons: поняття, ознаки, правова природа, інструменти. *Юридичний вісник*. 2019. № 1. С. 76-86.
10. Регламент особливостей реєстрації приватних доменних імен другого рівня в домені .UA (версія 1.0) : розроблений спільно ТОВ «Хостмайстер», адміністраторами публічних доменів та реєстраторами 1 квітня 2014 року. URL: https://hostmaster.ua/policy/Reglament_UA_1.0_UK.pdf (дата звернення: 28.07.2022).
11. Татарникова К. Г. Проблеми реалізації права інтелектуальної власності на інформаційні ресурси в Україні. *Наукові праці Національного авіаційного університету. Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. 2015. № 1 (34). С. 97-103. DOI: 10.18372/2307-9061.34.8195.
12. Bulat N. A domain name and a trademark: a comparison and a relationship according to Ukrainian legislation. *The Lawyer Quarterly*. 2020. Vol 10, No 3. P. 324-336.
13. Bulat N. The legal nature of a domain name: the Ukrainian dimension. *Journal of Intellectual Property Law & Practice*. 2021. Volume 16, Issue 2. P. 179-183. DOI: <https://doi.org/10.1093/jiplp/jpaa188>.
14. Kodynetz A., Maidanyk L. Commercialization of Intellectual Property Rights as Foundation for Innovation. *Science and Innovation*. 2019. № 15 (4). P. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.15407/scin15.04.091>.
15. Kokhanovska E., Kodynets A. Protection of intellectual property in development conditions of the information society. *Science and Innovation*. 2021. № 17 (1). P. 103-112. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine17.01.103>.
16. Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy : Approved by ICANN on

October 24, 1999. URL: <https://www.icann.org/resources/pages/policy2012-02-25-en> (last accessed: 28.07.2022).

Електронні інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України: <https://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Всесвітньої організації інтелектуальної власності
<https://www.wipo.int>
4. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ:
<https://sis.ukrpatent.org/uk/search/simple>
5. Офіційний сайт наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І. І. Мечникова: <http://lib.onu.edu.ua>
6. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського:
<http://www.nbuv.gov.ua>
7. ScienceDirect: <https://www.sciencedirect.com>

Навчальне видання

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ

Електронні методичні рекомендації
до практичних занять з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»

Електронне практичне видання

Укладачі

Клейменова Світлана Миколаївна

Булат Наталія Миколаївна

Затвердж. авт. 26.06.2023. Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги: операційна система сумісна з
програмним забезпеченням для читання файлів формату PDF.

Обсяг 1,0 МБ.

Оригінал-макет розроблено в авторській редакції.

Кафедра цивільно-правових дисциплін

Економіко-правовий факультет

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058